

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
2060-22

meddelad i Stockholm den 13 februari 2024

KLAGANDE

Allmänna ombudet för socialförsäkringen
103 51 Stockholm

MOTPART

AA

Ombud: Felicia Hugosson
Humana Assistans AB
Box 184
701 43 Örebro

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Stockholms dom den 2 februari 2022 i mål nr 2097-21

SAKEN

Assistansersättning

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen förklarar att Försäkringskassan vid prövningen av en ansökan om fler timmar med assistansersättning ska göra en ny bedömning av om den sökande har rätt till assistansersättning enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken och att myndigheten då inte är bunden av en tidigare bedömning.

Högsta förvaltningsdomstolen meddelar inte prövningstillstånd i målet i övrigt. Kammarrättens avgörande står därmed fast.

BAKGRUND

1. En person som på grund av stora och varaktiga funktionsnedsättningar behöver hjälp med s.k. grundläggande behov kan ha rätt till ersättning för kostnader för personlig assistans i form av statlig assistansersättning om behovet av hjälp uppgår till i genomsnitt mer än 20 timmar i veckan.
2. AA, som sedan tidigare var beviljad assistansersättning, ansökte om att beviljas fler assistanstimmar.
3. Försäkringskassan avslog AAs ansökan eftersom tillämpningen av ny rättspraxis innebar att hans grundläggande behov inte längre ansågs överstiga 20 timmar per vecka. Den tidigare beviljade assistansersättningen fick han dock behålla eftersom ett beslut om beviljad assistansersättning inte ska omprövas på grund av ändrad rättspraxis.
4. Allmänna ombudet för socialförsäkringen överklagade beslutet till Förvaltningsrätten i Stockholm och yrkade att domstolen skulle upphäva beslutet och visa målet åter till Försäkringskassan för ny prövning. Allmänna ombudet anförde att prövningsramen vid en ansökan om fler timmar med assistansersättning enbart bör avse om det finns en rätt till fler timmar på grund av ett utökat hjälpbehov. Försäkringskassan är därför, enligt allmänna ombudet, förhindrad att göra en ny bedömning av den försäkrades grundläggande behov med anledning av ändrad rättspraxis.
5. Förvaltningsrätten avslog överklagandet. Det gjorde även Kammarrätten i Stockholm sedan allmänna ombudet hade överklagat dit. Kammarrätten anförde följande. Prövningsramen vid en ansökan om fler timmar är densamma som vid en ny ansökan. Försäkringskassan har därför inte varit förhindrad att

göra en ny bedömning av AAs grundläggande behov med anledning av ändrad rättspraxis.

YRKANDEN M.M.

6. *Allmänna ombudet för socialförsäkringen* yrkar att underinstansernas avgöranden ska upphävas och att målet ska visas åter till Försäkringskassan för ny prövning.
7. AA anser att överklagandet ska bifallas.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Frågan i målet

8. Prövningstillstånd i Högsta förvaltningsdomstolen får enligt 36 a § förvaltningsprocesslagen (1971:291) begränsas till att gälla en viss fråga i målet, vars prövning är av vikt för ledning av rättstillämpningen (prejudikatfråga).
9. Högsta förvaltningsdomstolen har meddelat prövningstillstånd såvitt avser frågan om Försäkringskassan vid en prövning av en ansökan om fler timmar med assistansersättning kan göra en ny bedömning av den sökandes rätt till assistansersättning enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken. Frågan om meddelande av prövningstillstånd rörande målet i övrigt har förklarats vilande.

Rättslig reglering m.m.

10. Enligt 51 kap. 2 och 3 §§ socialförsäkringsbalken kan en försäkrad som omfattas av 1 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade för sin dagliga livsföring få assistansersättning för kostnader för sådan personlig assistans som avses i 9 a § samma lag. För detta krävs dock att

behovet av personlig assistans för de grundläggande behoven i genomsnitt överstiger 20 timmar i veckan.

11. I 9 § anges att assistansersättning ska beviljas för ett visst antal timmar per vecka, månad eller längre tid, dock längst sex månader, när den försäkrade har behov av personlig assistans för sin dagliga livsföring (beviljade assistans-timmar).
12. Enligt 110 kap. 4 § ska den som vill begära en förmån ansöka om den skriftligen. Detsamma gäller begäran om ökning av en förmån. En ansökan om en förmån ska innehålla de uppgifter som behövs i ärendet.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

13. Inledningsvis konstaterar Högsta förvaltningsdomstolen att detta mål inte avser frågan om omprövning enligt 51 kap. 12 § socialförsäkringsbalken av tidigare beviljad assistansersättning. Försäkringskassans tidigare beslut om rätt till assistansersättning är alltså inte föremål för domstolens prövning.
14. Målet gäller i stället en ansökan om fler timmar med assistansersättning. En sådan ansökan innebär en begäran om ökning av en förmån. I socialförsäkringsbalken finns inte några särskilda regler om prövningen av en begäran om en ökning av en förmån. En begäran om en ökning av en redan utgående förmån är dock till sin karaktär lik en begäran om en förmån (prop. 2008/09:200 s. 551) och bör därför behandlas som en sådan. Av det sagda följer enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening att vid en ansökan om fler timmar ska Försäkringskassan göra en prövning enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken av om det föreligger ett behov av personlig assistans och om förutsättningarna för att bevilja den tillkommande förmånen är uppfyllda vid prövningstillfället.

15. Prövningen ska ske utifrån förhållandena såsom dessa ser ut vid tidpunkten för ansökan. Något hinder mot att tidigare beslut och underlag ingår i den prövningen finns inte, men vid prövningen av behovet av fler assistanstimmar ska även ny reglering på området samt ny rättspraxis beaktas. Vid prövningen är Försäkringskassan inte bunden av en tidigare bedömning beträffande rätten till assistansersättning. Vid den nya bedömning som ska göras kan alltså resultatet bli ett annat än tidigare.
16. Med hänvisning till det anförda ska den prejudikatfråga som Högsta förvaltningsdomstolen har meddelat prövningstillstånd i besvaras enligt följande. Försäkringskassan ska vid prövningen av en ansökan om fler timmar med assistansersättning göra en ny bedömning av om den sökande har rätt till assistansersättning enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken och myndigheten är då inte bunden av en tidigare bedömning. Högsta förvaltningsdomstolen finner inte skäl att meddela prövningstillstånd i målet i övrigt.

I avgörandet har deltagit justitieråden Henrik Jermsten, Per Classon, Mahmut Baran, Linda Haggren och Magnus Medin.

Föredragande har varit justitiesekreteraren Hannah Ivarsson.